

Idrija, alpsko mesto leta 2011: kjer brezposelnost še ostaja mit

Na poti v trajnostni razvoj: Idrija, alpsko mesto leta 2011, želi prevzeti zgledno vlogo na področju varstva podnebja.

Aprila je bilo slovensko mesto Idrija uradno razglašeno za alpsko mesto leta 2011. V tem letu želi Idrija storiti pomemben korak naprej in postati zgled na področju varstva podnebja, podeljeni naziv Alpsko mesto leta pa naj bi pripomogel, da bo v smislu trajnostnega razvoja postala bolj znana tudi zunaj Slovenije.

Doslej je bila Idrija, ki šteje približno 12.000 prebivalcev in leži v jugovzhodnem delu alpskega predgorja, znana predvsem zaradi svojega rudnika živosrebrne rude, drugega največjega na svetu.

Rudnik je konec osemdesetih let prenehal delovati, Idrija pa se je začela razvijati v središče industrije visoke tehnologije s skorajda ničodstotno stopnjo brezposelnosti. Prve dni aprila je Idrija organizirala t. i. uvajalno delavnico, na kateri je predstavnikom društva Alpsko mesto leta predstavila dejavnosti, ki jih načrtuje v okviru alpskega leta. Kot prihodnje vzorčno mesto na področju varstva podnebja je pripravila številne pobude na temo energijske učinkovitosti: med drugim naj bi izračunali, koliko energije je mogoče proizvesti iz biomase domačega izvora in kako velik je temu nasprotno energetsko varčni potencial fosilnih virov energije. Poleg tega bodo predstavljeni ukrepi za zmanjševanje svetlobnega in okoljskega onesnaževanja, pomembne bodo tudi dejavnosti ozaveščanja prebivalcev o racionalnejšem ravnanju s pitno vodo. V tem kontekstu bo mesto spodbujalo tudi gradnjo sistema centralnih čistilnih naprav. Posebna pozornost bo posvečena razvoju trajnostnega turizma na območju mesta in v celotni regiji. Ena od pobud predvideva ustanovitev geoparka, kar bo tako rekoč logično nadaljevanje geološke zgodovine kraja, s čimer želi Idrija uresničiti še en cilj, tj. vključitev na Unescov seznam svetovne dediščine. Omeniti je treba tudi izgradnjo kolesarskega omrežja. Trajnostni turizem naj bi tako postal pglavitna oporna točka za razvoj mesta. Vir in več informacij na <http://www.alpskomesto.org/sl/alpska-mesta/220> (sl/de/fr/it)

[alpskomesto.org/sl/alpska-mesta/220](http://www.alpskomesto.org/sl/alpska-mesta/220) (sl/de/fr/it)

Vsebina

[Idrija, alpsko mesto leta 2011: kjer brezposelnost še ostaja mit](#)

[Nov inštitut za raziskovanje tovarnega prometa](#)

[Projekt AlpHouse na Salzburškem](#)

[Narodni parki v visokogorju in vzpostavitev participativnih postopkov na teritorialni ravni](#)

[Kaj ribam selitev omogoča in kaj preprečuje?](#)

[Nova platforma za turizem s kolesi na električni pogon](#)

[Alpska ekspedicija za ohranitev ekoloških omrežij](#)

[Kazalci trajnostnega razvoja v Lihtenštajnu](#)

[Nova vsealpska medijska hiša](#)

[O tem in onem](#)

[Prireditve](#)

[Saj ni res, pa je!](#)

Nov inštitut za raziskovanje tovornega prometa

Sedež novega inštituta za raziskovanje tovornega prometa bo v Altdorfu v Švici.

Švicarsko društvo Alpska pobuda namerava preučevati tovorni promet, zato bo v Altdorfu/CH ustanovilo inštitut. Nova ustanova, ki se bo ukvarjala z raziskovanjem učinkovitega upravljanja prometa, naj bi tako zagotavljala znanstvene podlage za ukrepe zmanjševanja obsega tovornega prometa. To naj bi v prihodnje spodbudilo nastanek učinkovitih oblik prevoza. Stroški delovanja inštituta, ki je del spletne univerze Educatis, bodo do leta 2019 znašali 3,6 mio. švicarskih frankov. Kanton Uri in številne osebnosti iz politike in raziskovalne sfere so zaradi načrta Alpske pobude, da ustanovi inštitut, že izrazili zadovoljstvo. Zagovorniki pričakujejo, da bo novi inštitut ustvarjal strokovno znanje, ki bo deležno priznanja na mednarodni ravni. Tovrstne primerljive raziskovalne ustanove doslej še ni bilo. V tej povezavi je treba omeniti tudi novo usmeritev švicarske raziskovalne dejavnosti na področju energije. Švicarska država se je z izdelanim konceptom raziskovanja na področju energije osredotočila na štiri strateške prednostne naloge: bivanje in delo v prihodnosti, mobilnost, energetski sistemi in procesi

prihodnosti. Ustanovitev inštituta je zato pomemben korak v pravo smer. Viri: <http://www.alpeninitiative.ch/d/Aktuell.asp> (de/it), <http://www.news.admin.ch/message> (de/fr/it)

Projekt AlpHouse na Salzburškem

Ohranjanje kulturne dediščine in njena raba tudi v prihodnje: projekt AlpHouse se sooča z okoljskimi izzivi in potrebami prebivalcev.

Projekt AlpHouse, ki ga financira EU, je povezan tudi z zvezno deželo Salzburg, saj je Tennengau ena od pilotnih regij, kjer se zbira in raziskuje znanje, potrebno za prenovo alpskih hiš. Omenjena zbirka znanj bo omogočala podporo lokalnim deležnikom. Projekt AlpHouse je bil na Salzburškem javno predstavljen konec aprila na uvodni prireditvi Prenova na razpotju med tradicijo in modernim. Teme večerne razprave so bile med drugim smiselne povezave med alpsko gradbeno kulturo in energijsko učinkovitostjo ter priložnosti, ki se pri tem odpirajo za majhna in srednje velika podjetja. Transnacionalni projekt AlpHouse ima dva pglavitna cilja: ohranitev in nadaljnji razvoj kulturne dediščine alpskega prostora ter izboljšanje energijske učinkovitosti in celotne ekobilance posameznih stavb in naselij. Vir in nadaljnje informacije o projektu: <http://www.alphouse.eu/> (de)

Narodni parki v visokogorju in vzpostavitev participativnih postopkov na teritorialni ravni

Prva letošnja številka strokovne revije Revue de géographie alpine/Journal of alpine research prinaša predstavitev petih raziskav, opravljenih v visokogorskem svetu zavarovanih območij, in njihovih participativnih procesov. Pet znanstvenih del raziskuje naslednja vprašanja: ali trendi in politične usmeritve prispevajo k doseganju kompromisov in konsenzov in popravljajo posledice nepremišljenih dejanj, ki so bila zagrešena v okoljski politiki? Ali na simpozijih obstajajo skupni ali razširjeni koncepti za upravljanje narodnih parkov v visokogorju v obliki dinamičnega čezmejnega sodelovanja in izmenjave izkušenj? Ustanavljanje narodnih parkov sega daleč nazaj in je pogosto potekalo v navzkrižju z lokalnim prebivalstvom. Udeležba javnosti je od sedemdesetih let dalje pri upravljanju narodnih parkov običajna praksa, čeprav se razmere razlikujejo od parka do parka. Stéphane Héritier v svojem prispevku ugotavlja, da lahko udeležba javnosti sproža tudi delitve in otežuje vzpostavitev učinkovitih koalicij med interesnimi skupinami. Strokovne prispevke v francoskem in angleškem jeziku si preberite na <http://rga.revues.org/index1086.html> (en/fr)

Kaj ribam selitev omogoča in kaj preprečuje?

Iz seznama ovir, ki se pojavljajo v rečnih tokovih, je razvidno 60.000 pregrad, pragov, zapornic, jezov, mlinov ipd., zgrajenih ob francoskih tekočih vodah in na njih. Seznam je bil pred kratkim objavljen na svetovnem spletu v obliki interaktivne karte. Objekti so na karti razvrščeni glede na departma, občino ali vodotok in so velika ovira za selitev vrst in transport sedimentov, zato negativno vplivajo tudi na ekosisteme. Ovine preprečujejo dosego cilja, ki bi ga bilo treba v skladu s francoskim zakonom o vodah in vodnem okolju (LEMA) doseči do leta 2015, in sicer dobro ekološko stanje tekočih voda. Na raziskovalnem inštitutu kasselske univerze so razvili posebno črpalno napravo, namenjeno privabitvi rib v rečni tok. Nad umetnim prehodom za ribe se reki odvzame voda, ki se jo ob vstopnem delu iztisne s posebno šobo. Tako ojačani rečni tok privabi ribe in jih pomaga usmerjati v ribje prehode. Okolju prijazno gorvodno potovanje rib omogočajo posebne ribje zapornice, pregrade iz umetne mase, ki preprečujejo, da bi ribe zašle v kanal hidroelektrarne. Vir in nadaljnje informacije na karti, ki prikazuje lokacijo objektov: <http://carmen.carmencarto.fr/66/ROE.map> (fr), <http://www.actu-environnement.com/ae/news> (fr), <http://www.sonnenseite.com> (de)

Nova platforma za turizem s kolesi na električni pogon

Neprofitno društvo ExtraEnergy je sredi aprila vzpostavilo spletno platformo Turizem in e-kolesa, kjer si je mogoče na interaktivni karti ogledati ponudbo električnih koles in se seznaniti z drugimi informacijami, ki so lahko koristne pri načrtovanju počitnic. Ponudniki lahko predstavijo tudi lastno ponudbo, zato se vsebina platforme stalno širi. Nosilci projektov na področju turizma in trajnostne mobilnosti se lahko tukaj informirajo o turistični ponudbi e-koles, pri oblikovanju in izvajanju projektov pa lahko pričakujejo podporo društva ExtraEnergy. Na spletni strani je predstavljenih tudi nekaj izbranih turističnih destinacij: Werfenweng/A, Pfronten/D, Flims/CH, Mens/F, kjer si je mogoče izposoditi kolesa na električni pogon, na voljo pa so tudi številne druge storitve. Vir in nadaljnje informacije na <http://www.tourisme-velo-electrique.org/en> (de/fr/en)

Alpska ekspedicija za ohranitev ekoloških omrežij

Da bi opozoril na pomen ekoloških omrežij, se je Peter Sürth, nemški inženir za upravljanje divjadi, odločil organizirati posebno ekspedicijo po Alpah in se z njo zavzeti za ohranitev in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti ter ozaveščanje prebivalcev o sožitju človeka in velikih divjih zveri, kot so volk, medved in ris. Na svojo akcijo bo Sürth opozarjal s številnimi dogodki, ki se bodo zvrstili na njegovi poti. Kot posebnost alpske ekspedicije velja omeniti, da se mu na poti za dan ali tudi dlje pridružijo vsi tisti, ki jih to zanima oziroma si to želijo. Ekspedicija, ki so jo pomagale financirati različne organizacije, ki pripravljajo športne aktivnosti na prostem, bo potekala v treh etapah: prva bo vodila po Avstriji, začela pa se bo konec avgusta 2010 v avstrijskem Mariazellu. Preostali dve etapi sta načrtovani naslednje leto. Vir in nadaljnje informacije na <http://www.derwegderwoelfe.de/alpenexpedition.htm> (de)

Kazalci trajnostnega razvoja v Lihtenštajnu

V Lihtenštajnu so konec aprila vzpostavili nacionalni sistem kazalcev trajnostnega razvoja. S tem statistični urad sledi švicarskemu in evropskemu zgledu in bo predstavil rezultate zaenkrat 54 kazalcev z desetih področij. Negativni trend je mogoče zaznati zlasti na področju mobilnosti, kjer se je stopnja motorizacije, tj. število osebnih avtomobilov na 1000 prebivalcev, od leta 1990 dalje povečala za skorajda 40 odstotkov. Rahel pozitivni razvoj je opaziti na področju energije, kjer se je delež proizvodnje električne energije, pridobljene iz fotovoltaičnih sistemov, sicer povečal, vendar je njen delež v strukturi celotne porabe še vedno majhen. "Prav in dobro je, da imamo sedaj tudi v Lihtenštajnu sistem kazalcev trajnostnega razvoja, po katerih se lahko ravnata politika in javnost," je dejal Moritz Rheinberger, direktor Lihtenštajnske družbe za varstvo okolja (LGU), "saj gre za pomemben instrument opredelitve in uresničevanja trajnostnega razvoja kneževine." Kot še pojasnjuje Rheinberger, je seveda treba redno preverjati, ali je izbrana pot še vedno usmerjena proti trajnostnemu razvoju, in sprejeti ustrezne ukrepe, če temu ni tako. Vir in nadaljnje informacije na: <http://www.llv.li/amtstellen> (de)

Nova vsealpska medijska hiša

Konec aprila se je v švicarskem Churu začel izvajati projekt Las-Alps-infoteca. V naslednjih petih letih bo v tem mestu nastal kompetenčni center za medijske produkte, ki so pomembni za celoten alpski prostor. Predvideni sta dve fazi projekta: prva bo posvečena posredovanju medijskih produktov, druga pa tudi lastni produkciji in njenemu trženju. Ustanovljena bo prevajalska služba za alpske jezike, ki bodo zajemali tudi jezike manjšine, kot so retoromanski, ladinski in kimbrijski jezik. Ideja za ustanovitev medijske hiše je nastala v retoromanski televizijski hiši (Radiotelevisiun Svizra Rumantscha). Trenutno se iščejo novi financerji. Javnost bo z izvedbo projekta podrobneje seznanjena v okviru konference, ki bo sredi novembra 2010. CIPRA International projekt pozdravlja in je pripravljena na sodelovanje. V 58 letih, kolikor obstaja, je CIPRA vzpostavila obsežen fond različnih znanj in izkušenj, ves čas pa se zavzema za njegovo širjenje in nadaljnje posredovanje. Vir in več informacij na <http://www.lasalps.ch> (sl/de/fr/it/rät)

O tem in onem

Kako podnebne spremembe vplivajo na turizem in katere strategije prilagajanja so smiselne in trajnostne?

Odgovore na tovrstna vprašanja bo poskušala poiskati letošnja strokovna konferenca Turizem v občinah v času podnebnih sprememb, ki jo bo Omrežje občin "Povezanost v Alpah" organiziralo 4. in 5. junija 2010 v Kamniku v Sloveniji. V okviru konference bodo posamezniki na podlagi konkretnih primerov iz alpskega prostora poročali o svojem vsakdanu v času podnebnih sprememb, pripovedovali bodo o ovirah, na katere so pri tem naleteli, in tako druge spodbujali k posnemanju v trajnostnem prilagajanju na podnebne spremembe. Prireditel se bo zaključila z ekskurzijo na Veliko planino. Več informacij, program in prijava na <http://www.povezanostvalpah.org/sl/aktualno/> (sl/en/fr/it/ de)

Delovna skupnost alpskih dežel spodbuja mlade: Move it!

Delovna skupnost alpskih dežel (Arge Alp) je razpisala idejni natečaj z naslovom Move it - Zgani se!, s katerim želi mlade v starosti od 14 do 26 let pritegniti h kritični in konstruktivni vključitvi v družbo. Za natečaj so v skupnosti izbrali temo spoštovanja do ljudi, narave in okolja. Mladi, ki prihajajo iz članic Delovne skupnosti alpskih dežel, lahko prispevke pošljejo v obliki, ki jo izberejo sami (kot osnutek ali prispevek iz sveta glasbe, filma ali gledališča): pomembno je le, da je osrednja tema, ki jo obravnavajo, izražanje spoštovanja do ljudi, narave in okolja. Rok za oddajo kandidature se bo iztekel 4. junija 2010. Deset najboljših idej bo mednarodna žirija nagradila z denarno nagrado v višini 1500 evrov, ta pa bo tudi namenjena izvajanju projektov. Vir in več informacij o natečaju: <http://www.moveit2010.eu/> (de/it/lad)

Nova spletna stran o informacijskih središčih v Alpah

Mreža zavarovanih območij v Alpah (alparc) je na svoj portal pred kratkim uvrstila novo rubriko, ki prinaša pregled informacijskih središč na območju alpskih zavarovanih območij iz Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Slovenije in Švice. Na spletni strani se je mogoče seznaniti z različnimi možnostmi za obveščanje in ozaveščanje obiskovalcev zavarovanih območij. Vsebinska širitev nove spletne strani je v pripravi. Vir in naslov nove spletne strani na <http://si.alparc.org/attualita> (sl/de/en/fr/it/), <http://de.alparc.org/index.php/die-schutzgebiete> (en)

Nagrada za mobilnost 2010 - prijavite se in zmagajte!

Za letošnjo nagrado za trajnostno mobilnost, ki jo je razpisal Avstrijski prometni klub (VCÖ), se lahko potegujejo zgledni projekti, katerih namen je zmanjšanje porabe energije v prometu in spodbujanje energijsko varčne mobilnosti. Razpis je namenjen projektom, ki so v fazi načrtovanja oziroma se že izvajajo, kot tudi idejnim projektom iz Avstrije in drugih držav. Natečaja se lahko udeležijo fizične osebe, organizacije in društva, organi lokalne in regionalne oblasti, podjetja in izobraževalne institucije. Zadnji rok za prijavo je 30. junij 2010. Vsi predloženi projekti in idejni osnutki bodo objavljeni v posebni zbirki podatkov o projektih, ki bo objavljena na spletu. Za več informacij o nagradi in razpisni dokumentaciji kliknite na <http://www.vcoe.at/start.asp?b=110> (de)

Prireditve

Konferenca / kongres: **Alpska konvencija na lokalni ravni**. 7.5.2010 – 7.5.2010. Terme Snovik/SI. Jezik: sl. Organizira: CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp, Ljubljana/SI.
Informacije: www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-slovenija/novice/posvet-in-okrogla-miza-alpska-konvencija-na-lokalni-ravni.

Konferenca / kongres: **Using old maps in the research of transnational ecological networks in Central Europe**. 21.5.2010. Brno/CZ. Jezik: en. Organizira: Silva Tarouca Research Institute for Landscape and Ornamental Gardening (VÚKOZ)/CZ.
Informacije: tu-dresden.de/die_tu_dresden/fakultaeten/fakultaet_forst_geo_und_hydrowissenschaften/fachrichtung_geowissenschaften/ipf/fern/transeconet/folder.2009-02-18.4939702019/document.2010-02-17.7482485159.

Konferenca / kongres: **iMonitraf! Transport Forum**. 26.5.2010 – 27.5.2010. Innsbruck/A. Jezik: de, en, fr, it, sl. Organizira: Amt der Tiroler Landesregierung, Innsbruck/A.
Informacije: www.imonitraf.org.

Konferenca / kongres: **Rigenergia 2010**. 28.5.2010 – 30.5.2010. Valle d'Aosta/I. Jezik: en, fr, it. Organizira: Rigenergia.
Informacije: www.rigenergia.it/rg/en/rigenergia-2010.aspx.

Konferenca / kongres: **9th International NCCR Climate Summer School**. 23.8.2010 – 3.9.2010. Grindelwald/CH. Jezik: en. Organizira: NCCR Climate Management Centre, University of Bern/CH.
Informacije: www.nccr-climate.unibe.ch/summer_school/2010/.

Saj ni res, pa je!

...Katere ukrepe lahko sprejme gorska občina, da bi ohranila hidrogeološko ravnovesje na svojem območju? Na primer: poskrbi lahko za vzdrževanje in čiščenje namakalnega sistema, obnovi propadajoče suhe zidove, skrbi za zadostno rastlinsko odejo, ki upočasnjuje odtok vode in zadržuje odnašanje proda.

A v resnici se večkrat dogaja ravno nasprotno - nazoren primer je občina Bussoleno (Torino/I), ki je porabila 36.000 evrov za gradnjo gozdne poti. Pravzaprav nove poti ne bi bilo treba zgraditi, a na občini so prepričani, da je cesta nujno potrebna prav za učinkovitejšo hidrološko varovalno funkcijo. Sicer pa, kaj nam bodo ekosistemi, ki naj bi zagotavljali optimalno delovanje vodnega režima? Saj imamo gozdne ceste... Vir: CIPRA Italija